УДК 391(=161.2)-053.2:821.161.2.0'05/'06](045)

https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-386-397

Йовенко Лариса Іванівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, тел.: (067) 940-91-08, https://orcid.org/0000-0003-1035-071X

Осіпенко Наталія Сергіївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м.Умань, тел.: (067) 940-91-08, https://orcid.org/0000-0002-7542-7821

Лопушан Тетяна Володимирівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань,тел.: (050) 923-37-31, https://orcid.org/0000-0003-4608-6877

Кириченко Віта Григорівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м.Умань, тел.: (096) 258-61-02, https://orcid.org/0000-0002-1420-2303

ДИТЯЧИЙ ОДЯГ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПЕРСОНАЖА ЗА ЗОВНІШНІСТЮ В ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ XIX-XX СТ.

Анотація. В статті простежуються особливості традиційного дитячого одягу у контексті творчості українських письменників XIX–XX століть, який є вагомою художньою деталлю й стилістичним засобом, що передає авторське ставлення до дійсності, забезпечує зв'язок літературного твору із позатекстовим контекстом та відображає культурні та літературні процеси означеної епохи. Розглянуто образ сорочки у творчості Т. Шевченка, національні особливості дитячого одягу в спадщині А. Свидницького, І. Франка, Г. Барвінок. Проаналізовано образ сорочечки та крижмо у доробку І. Багряного, О. Гончара, Г. Тютюнника, М. Вінграновський, І. Драча. Констатовано, що традиційний дитячий одяг виразно репрезентує національну культурну традицію, сприяє зростові самоідентичності та консолідації українців. Зроблено висновок, що висвітлення традиційних елементів дитячого вбрання сприяє передачі та збереженню культурних цінностей наступним поколінням, патріотичному та естетичному

вихованню молодого покоління. Естетика українського дитячого вбрання, своєрідна спільність крою й декоративного оформлення демонструє безперервність національної традиції та ключову етнозберігальну функцію українського строю. Виявлено, що дитяча сорочечка в художній словесності є символом непорочності, фізичної та моральної чистоти, святості, найближчої і найдорожчої речі та служить оберегом від «уроків», що зінтерпретовано із народного світогляду.

Встановлено, що творча спадщина українських митців слова XIX-XX ст. не тільки віддзеркалює зовнішній опис дитячого одягу, а й виступає своєрідним джерелом, яке відбиває різні аспекти життя, авторське бачення реальності, культурні особливості тієї чи іншої доби.

Ключові слова: дитячий одяг, література XIX-XX ст., романтизм, національна ідентифікація персонажа, образ, національна традиція, народний світогляд.

Yovenko Larysa Ivanivna doctor of Pedagogical Sciences, professor, professor of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Teaching Methods Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (067) 940-91-08, https://orcid.org/0000-0003-1035-071X

Osipenko Natalia Serhiivna Ph.D. in Pedagogy, associate professor, associate professor of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methodology Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (067) 940-91-08, https://orcid.org/0000-0002-7542-7821

Lopushan Tetiana Volodymyrivna PhD in Phylology, associate professor, associate professor of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methodology Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (050) 923-37-31, https://orcid.org/0000-0003-4608-6877

Kyrychenko Vita Hryhorivna Ph.D. in Pedagogy, associate professor, associate professor of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methodology Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (096) 258-61-02, https://orcid.org/0000-0002-1420-2303

CHILDREN'S CLOTHING AS A MEANS OF A CHARACTER'S NATIONAL IDENTIFICATION THROUGH APPEARANCE IN THE WORKS OF UKRAINIAN WRITERS OF THE 19TH AND 20TH CENTURIES

Abstract. The article deals with the peculiarities of traditional children's clothing in the works of Ukrainian writers of the 19th and 20th centuries. It is

reported to be an important artistic detail and stylistic means that convey the author's attitude to reality, ensure the connection of a literary work with the extra-textual context and reflect the cultural and literary processes of the indicated era. The depiction of the embroidered shirt in the works of T. Shevchenko, national peculiarities of children's clothing in the heritage of A. Svydnytskyi, I. Franko, H. Barvinok are considered. The image of the shirt and kryzhmo (the linen for a child's christening) in the works of I. Bahrianyi, O. Honchar, H. Tiutiunnyk, M. Vingranovskyi, I. Drach is analysed. The article states that traditional children's clothing represents the national cultural tradition, contributes to the growth of self-identity and consolidation of Ukrainians. It is concluded that paying attention to the traditional elements of children's clothing contributes to the transmission and preservation of cultural values to future generations, and young people's patriotic and aesthetic education. The aesthetics of Ukrainian children's attire, a peculiar commonality of cut and decorative design demonstrate the continuity of the national tradition and the main ethnopreservation function of the Ukrainian costume. It has been found that a child's shirt in fiction is a symbol of purity, physical and moral cleanliness, holiness, the closest and most precious thing and serves as a guardian against 'the evil eye', which is interpreted from the folk worldview.

It has been established that the creative heritage of Ukrainian writers of the 19th and 20th centuries reflects not only the external description of children's clothing but also acts as a kind of source that displays various aspects of life, the author's vision of reality, and the cultural characteristics of the period.

Keywords: children's clothing, literature of the 19th and 20th centuries, romanticism, national identification of the character, image, national tradition, people's worldview.

Постановка проблеми. Буйні реалії сьогоденності підсилили пріоритети державної політики щодо утвердження української національної та громадянської ідентичності, що спрямовується на формування у молодого покоління: «активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності; оборонної свідомості та громадянської стійкості; патріотизму; поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави…» та ін. [1].

Вагомим духовним здобутком українців, їх безцінним коштом і нині полишається традиційне вбрання, особливе місце серед якого займає дитячий одяг. Народний одяг є складним явищем, яке віддзеркалює культурні ознаки, естетичні смаки українського народу, статево-вікові

особливості, окремі аспекти взаємозв'язку узвичаєних норм та трансформаційних процесів, розуміння практик повсякденності, взаємодії міжкультурних і соціальних ваг. «Народний одяг, й зокрема дитячий, виступає яскравим показником репрезентації національної культури в Україні та за її межами, сприяє зростанню самоідентичності та національної консолідації українців. Відтворення та новітня інтерпретація традиційних елементів дитячого вбрання сприяє передачі та збереженню учасниками автентичних культурних цінностей наступним поколінням, патріотичному вихованню молоді, естетичному розвитку усіх верств населення» [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Народний одяг у наукових працях розглянуто в різних аспектах. Б. Лепкий у статті «Народне вбрання» (1923 р.) актуалізував ширший ужиток в побуті традиційного одягу, носіння якого на початку XX ст. заміщувалося на загальноєвропейський. Народне вбрання автор вважає однією з ознак «нашої національної окремішності», а тому закликає зберігати крій та оздоби застосовуючи нові тканини. Виконавцями цього, на думку Б. Лепкого, мають бути вчительки і панночки як приклад для наслідування для селянства [3, с. 5–6].

Спробу схарактеризувати своєрідну моду на національний фактор, дослідження знака-коду українців в зовнішньому вигляді в осередку українських письменників здійснила С. Павличко в літературному есе «Роздуми про вуса, навіяні одним оповіданням Олекси Стороженка». Зовнішність і національні елементи в одязі, на думку літературознавиці, не просто відображають естетичний смак, а надто – світоглядну позицію митців слова [4, с. 467].

Вагомою для нашої статті є праця Т. Шептицької, яка на ґрунті літературних творів доводить, що традиційний одяг став своєрідним соціокультурним кодом проукраїнських поглядів, а його застосування в побуті протистояло процесу асиміляції до радянської ідентичності [5, с. 99–103].

І. Береза розкриває питання домінанти гарного одягу в українській прозі І половини XIX ст. [6, с. 95–103]. Ґрунтовною для літературознавства є розвідка Т. Гундорової «Малоросійський маскарад»: колоніальний дискурс в «Енеїді» Котляревського і навколо неї», де авторка простежує трансформації українського одягу (переодягання, блазнювання, маскування, інтерпретація назв строю) як спосіб визнання й узаконення голосу «іншого», інтеграцію себе у простір імперії, а також як варіант модернізаційного проєкту для України, що мав на меті спрямувати тодішню українську еліту, підпорядковану тиску російської імперії, до формування автономного українського середовища [7, с. 41–64.].

Традиційне дитяче вбрання привертало увагу В. Білецької, В. Борисенко, Хв. Вовка, О. Воропая, М. Грушевського, Н. Гурошевої, М. Дерлиці,

А. Забловського, Н. Заглади, Г. Маковій, М. Маєрчик, І. Мойсеїва, В. Скуратівського, Р. Свириди, Г. Стельмащук, Ю. Павловича, П. Чубинського, Г. Щербія та ін. Дитячий одяг українців в умовах міської культури в другій половині XIX – початку XX ст. досліджувала М. Олійник. Ж. Янковська на основі компаративного аналізу визначила напрямки рецепції семантичних паралелей використання архетипного образу сорочки (й дитячої, зокрема) в українській літературній прозі 30–60-х рр. XIX століття.

Аналіз стану наукового осмислення обраної тематики засвідчив, що праць про висвітлення дитячого народного одягу в творах класичної літератури окресленого періоду – обмаль, що і зумовило обрання тематики дослідження.

Мета статті – простежити особливості дитячого одягу як засобу національної ідентифікації персонажа за зовнішністю в творчості українських письменників XIX-XX століття.

Виклад основного матеріалу. Народний стрій, нарівні з мовою та фольклором, відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності. Естетична довершеність національного вбрання, що відповідає традиційним уявленням українців-землеробів про світобудову та ідеали чоловічої й жіночої краси, а також певна спільність крою й оздоблення, сталість основних елементів костюму попри різноманітність регіональних варіантів, які засвідчують тяглість культурних традицій, визначають етнозберігальну функцію українського строю, особливо вагому під час колоніальної залежності.

Традиційне вбрання виконує знакові функції, що «належать до тих стереотипів, в яких упродовж віків утілювався досвід поколінь, їхні уявлення про навколишній світ і людину в ньому. Вони стосуються насамперед регламентації буденного, святкового, обрядового костюма, престижності одних і непрестижності інших видів одягу, естетичного вирішення одягу певних соціальних груп, норм і правил користування одягом залежно від віку, статі, сімейного стану, уявлень про межі дозволеного у проявах особистих смаків та уподобань тощо» [8, с. 133].

Художня література є особливим простором нашої духовності, що відображає розвиток народного одягу, накопичений досвід нації та пам’ять роду. Зазвичай, у художніх текстах відтворюються переважно зовнішні риси українського одягу, хоча він може виступати не тільки об’єктом опису, але й своєрідним джерелом, що відображає різні аспекти реальності. Завдяки своїй знаковій природі, багатофункціональності та поетичності національний костюм стає для письменників важливою художньою деталлю й стилістичним засобом. Він дозволяє передати авторське

ставлення до дійсності, а також забезпечує зв'язок літературного твору із позатекстовим контекстом, відображаючи культурні та літературні процеси певної епохи.

Дитячий народний одяг відобразили у власній творчості майстри красного слова І. Багряний, Г. Барвінок, О. Вишня, О. Гончар, Б. Грінченко, М. Коцюбинський, А. Свидницький, І. Франко, Т. Шевченко та ін.

Творчість Кобзаря яскраво відображає духовний світ українців, зокрема традиційні сімейні стосунки, родинну обрядовість, найдрібніші деталі побуту тощо. У сучасному світі, де поступово стираються вікові народні традиції, Шевченків геній може сприяти збереженню й утвердженню неперехідних національних цінностей. У його спадщині родина, сім'я, материнство та дитинство належать до фундаментальних загальнолюдських і моральних понять, навколо яких розгортаються універсальні мотиви, що поєднують традицію з індивідуальними творчими здобутками.

Тарас Григорович долучався до сімейних обрядів – хрестин, кумування, весіль – і глибоко шанував такі традиції. Відомо, що він любив фотографуватися в національному вбранні, а його знаменита смушева шапка нагадувала не лише про козацьку спадщину, а й про весільні звичаї. Як зазначив Л. Жемчужников: «Шевченка було поховано як жениха, за рідним звичаєм. Улюблена шапка з стьожкою лежала під головою» [9, с. 82].

Життєвий шлях Кобзаря та його творчий доробок містять багатий етнографічний матеріал про родинні та сімейні обряди українців, народний побут, традиційний одяг, зокрема й дитячий. Образи дітей Шевченко виписує в дусі фольклоризму романтичної традиції. У його творчості спостерігається цінна тенденція. Завдяки бездоганному естетичному чуттю Тарас Григорович виділяє найкраще та через художній контекст підносить їх до рівня вічних цінностей і святинь. Наприклад:

На Великдень, на соломі
Против сонця, діти
Грались собі крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку. Одна тілько
Сидить без обнови

Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
– Мені мати куповала.
– Мені батько справив.
– А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
– А я в попа обідала, –
Сирітка сказала [10, с. 673].

Дитяча сорочечка (льоля) ввійшла в художню словесність як символ непорочності. Так, у Кобзаря: «Неначе ляля в льолі білій, Святеє сонечко зійшло» [12, с. 79]. Білий колір став у народному світосприйнятті символом фізичної та моральної чистоти, святості: біла сорочка, біла льоля («Я матері догоджу, білу постіль постелю», по білому співати – «співати церковні пісні», Білий тиждень); краси: біле личко (личенько); земного життя: білий світ [11, с. 38].

Окрім цього Кобзар у поемі «Марія» подає картину виготовлення дитячої сорочки:

«Прийшли додому. І живуть
Повінчані, та не веселі.
Тесляр колисочку дебелу
Майструє в сінях. А вона,
Пренепорочная Марія,
Сидить собі коло вікна,
І в поле дивиться, і шиє
Малесеньке сороченя…
[12].

А. Свидницький, не будучи прибічником «етнографізму» в художніх творах, у романі «Люборацькі» майстерно вплітає невеличкі фольклорно-етнографічні згадки з Уманщини: ліричні пісні, безліч паремій, віщі сни (надто розповсюджені в побуті бурсаків), забобони (про кінець світу), замовляння, весільні і похоронні обряди, свято клечання, а також опис дівочого вбрання українок і польок. «Русинки ж там завиваються в намітки, в коралях вся краса й багатство, ходять в запасках то-що. Дівчата Русначки заплітаються там в дрібниці й в кожної сорочки з поликами, а шляхетські дівчата чи просто шляхтянки, в дрібниці не заплітаються, а в ріжки, и поликів ні на очі. – Отака й то дівчина була, що побігла через подвірря шлею боронити: просто в спідниці, в сорочці з виложистим коміром з шляркою, й заплетена в ріжки, на шиї мала низку перел, й боса», – йдеться у творі [13, с. 4].

В оповіданні І. Франка «Ріпник» головна героїня Фрузя, будучи вагітною, щоночі шиє крихітесеньку «тонку стебновану сорочину» [14, с. 280]

для своєї майбутньої дитини. Шиючи, вона замислюється над своєю долею, поринає в роздуми, сумує та знаходить розраду в собі. У власних мріях уявляє себе красивою та щасливою, а невід'ємною частиною цього щастя для бориславської дівчини є святковий одяг. «Червона шалінова хустка на голові, і спідничка перкальова, – не нова вже, то правда, але зашанована. Сорочка картанова, білесенька, червоним шовком стебнована в звіздочки дрібонькі. Чоботи пасові і кармазинова крайка» [14, с. 287]. Таку ж святочну недільну сорочку, рукави і обшивка якої «вистебновані червоним шовком у дрібонечкі звіздочки» [15, с. 409], носить і Гутак з однойменної незакінченої повісті. Утім, для Франка вишиванка була не просто красивим аксесуаром чи історичним артефактом, а внутрішньою органічною потребою, виразом національного духу.

Достатньо символічним є відображення в літературній прозі 30–60-х років XIX ст. архетипового образу сорочки із семантикою, що зінтерпретовано із народного світогляду. Сорочка з прадавна уявлялася проєкцією людини, її оберігом, саме тому побутувало багато різновидів сорочок (щоденні натільні, святкові, обрядові і т. п.), що використовувалися, як з утилітарною, так і символічною метою, в різноманітних ритуалах. Розлогим є образ сорочки в оповіданні «Русалка» Г. Барвінок. Дівчинку, яку знайшли в житі на русальному тижні, сприйняли у соціумі як міфічну істоту – русалку. Дитина, яка блукала без сорочечки, вважалася в народній свідомості нехрещеною, а отже – русалкою («Русалкою мене взивають. "Се нехрещена дитина. Русалка та й русалка"») [16, с. 217], бо за традицією першу сорочечку дитяті шили саме на хрещення. Зважаючи на це, люди уникали її. Дівчинці дав притулок дідусь, у якого «сорочка драночка на хребті та на опаш латана свитина» [16, с. 217]. Втім сорочка дідуся відзначалася чистою, як і сорочечка героїні, що символізує праведність чистоту душі та думок: «У дідуся, так як і в мене, нікого не було; сам собі й сорочки полоще, і мою уночі випере й повісить, уранці скача і надіне, бо переміни в мене ще довго не було» [16, с. 218].

Сорочка (сорочечка, сорочинка, сороченька є жіночою або дитячою натільною білизною та «символізує найближчу і найдорожчу річ; служить оберегом від уроків («Коли обтертися сорочкою, то уроки не причепляться»)» [11, с. 570].

Тема дитячого одягу, зокрема крижма, висвітлюється у творчості українських письменників XX ст. «Крижмо (крижма) – біла тканина, у яку сповивають дитину хрещені батьки після обряду хрещення; також полотно або інша тканина (зазвичай біла) як подарунок новонародженому від хрещеної матері; символізує чисте, праведне життя. Кума одріже полотна на крижмо (Словник Грінченка)» [11, с. 315].

У романі І. Багряного «Людина біжить над прірвою» утверджується глибока філософська думка: життя триває, навіть коли навколо нього лунають вибухи. Автор створює напружений контраст між початком життя та руйнівною силою історії, що підкреслює драматизм епохи та водночас утверджує цінність людського існування.

Тема народження нової людини розкривається не тільки через контраст між спокоєм немовляти та хаосом зовнішнього світу, а й через обряд хрещення дитини: «А в колисці спить собі немовля. Дві години перед цим кум із кумою – хрещений батько з хрещеною матір'ю – принесли його з церкви, поклали на простелене крижмо біля порога на долівці й по черзі переступили через нього до хати – за місцевим ритуалом уведення людини в світ. А тоді поклали немовля в колиску». Спляче немовля, оповите крижмом, є символом чистоти, невинності та життєвої сили [17, с. 6].

Обряд хрещення як важливий ритуал у житті людини та суспільства, що поєднує сакральне, буденне й символічне висвітлюється в романі О. Гончара «Собор». Автор передає атмосферу звичаєвості, родинної теплоти та затишку. Серед предметів, що вводять дитину у світ – шмат полотна для обтирання і повивання дитини. «Прибігла і заходилась коло породіллі. – Парубок! – вигукнула, радуючись. – Готуй крижмо, та з тонесенького полотна!. Колись, як виросте, може, він цій Шпачисі хоч чарку піднесе. За те, що бабувала. Що пуп зав'язала серед такого страхіття!.. Так з'явився на світ ще один Баглай, нащадок металургів» [18, с. 12].

Також в оповіданні «Син приїхав» Гр. Тютюнника під час хрещення згадується крижмо як незамінний символ обряду: «Гаразд, – погодився отець. Попробував пальцем воду, зняв миску й поставив її па стілець, ближче до покуття. – Крижмо є? – спитав, ідучи до дверей, що вели, мабуть, на кухню, де побрязкував посуд. – Є, отче, е, – поквапливо одказала Дзякунка й вийняла з кошика сувійчик ситцю» [19, с. 166].

П. Загребельний у «Думі про невмирущого» через спогади головного героя презентує епізод створення дитячої сорочки його матір'ю. «Пригадалось, як сидить вона, бувало, на лежанці, поставивши каганець на коминок, і вишиває маленькому Андрійкові сорочечку. Вона завжди вишивала йому спідні сорочечки з білого тонкого полотна, вишивала маніжку й рукави червоними, як калина в лузі, квітами. І коли нитка кінчалася, мама не одрізала її, а просто відкусувала своїми білими, красивими зубами» [20, с. 236].

М. Вінграновський у поезії «Величальна колискова» передаючи ніжність батьківської любові, зв'язок дитини з природою та рідною землею, використовує образ білої сорочки – льолі як втілення непорочності, чистоти та щасливої долі:

«… В білій льолі люлі,
Спатоньки-спатулі, –
Тато-мама, тато-мама
Колисали...» [21].

Символом крові, страждання, боротьби та жертовності постає червона сорочка (льоля) у «Баладі про Кармалюка» І. Драча. Бажання дитини мати саме таку сорочку підкреслює несвідоме прагнення до героїзму та наслідування долі борця:

«… І стер Кармалюк свою першу сльозу,
Першу сльозу на сто першім ударі.
І тільки замурзаний хлопчик кричав:
"Мамо, я хочу льолю червону,
ой мамо, хочу!» [22].

Висновки. Народний одяг, нарівно з мовою та усною народною творчістю, відіграє провідну роль у формуванні національної ідентичності. Естетична цілісність українського національного вбрання, а також характерна спільність крою й декоративного оформлення, сталість основних елементів костюма в умовах регіональної різноманітності, засвідчує безперервність культурної традиції та провідну етнозберігальну функцію українського строю.

Художні твори українських письменників XIX-XX ст. здебільшого віддзеркалюють зовнішні риси дитячого одягу, що може функціонувати не лише як об’єкт опису, а й своєрідне джерело, яке відбиває різні площини життя, авторське усвідомлення дійсності, відображає культурні та літературні процеси певної епохи.

***Література*:**

1. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text.

2. Турейський І. Українське народне дитяче вбрання. Традиція та майбутнє. In: Patrimoniul cultural de ieri – implicaţii în dezvoltarea societăţii durabile de mâine, Ed. 7, 9-10 februarie 2023, Chişinău. Iași – Chișinău-Lviv: 2023, Ediția 7, pp. 275-276. ISSN 2558 – 894 X.

3. Лепкий Б. Народне вбрання. *Наше життя*. 1989. № 6. С. 5–6.

4. Павличко С. Роздуми про вуса, навіяні одним оповіданням Олекси Стороженка / Павличко С. Теорія літератури. Київ : Основи, 2002. С. 463–471.

5. Шептицька Т. Л. Національне вбрання як маркер історичної пам’яті народу й роду в українській літературі першої третини XX ст. *Наукові записки Чорноморського державного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. 2010. Вип. 122. С. 99–103.

6. Береза І. Домінанта гарного одягу в українській прозі І половини XIX ст. *Література. Фольклор. Проблеми поетики*. Вип. 24. Ч. 2. Київ, 2006. С. 95–103.

7. Гундорова Т. «Малоросійський маскарад» : колоніальний дискурс в «Енеїді» Котляревського і навколо неї. *На щедрий вечір. Збірник на пошану Євгена Сверстюка.* Луцьк : Терен, 2003. С. 41–64.

8. Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / Гол. ред. С. Головко. Київ : Либідь, 1993. 256 с.

9. Яременко В. Українські родинні святощі у спадщині Тараса Шевченка. *Народна творчість та етнографія*. 1999. № 2–3. С. 80–92.

10. Шевченко Т. Усі твори в одному томі. Київ; Ірпінь : Перун, 2006. С. 199.

11. Жайворонок Знаки української етнокультури: Словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.

12. Шевченко Т. Усі твори в одному томі. Київ; Ірпінь : Перун, 2006. С. 239–247.

13. Свидницький А П. Люборацькі: сімейна хроніка; Оповідання. Нариси та статті. Київ : А.С.К., 2006. 640 с.

14. Франко І. Зібр. творів у 50 т., Т. 14. Повісті та оповідання (1875–1878). Київ : Наукова думка, 1978. 477 с.

15. Франко І. Зібр. Творів у 50 т., Т. 21. Повісті та оповідання (1898–1904) Київ : Наукова думка, 1979. 501 с.

16. Барвінок Г. Твори у двох томах. Т. 1. Художні твори. / Упоряд. В. Шендеровський, В. Яременко. Львів : БаК, 2011. 572 с.

17. Багряний І. Людина біжить над прірвою. Київ : Стилет і стилос, 2023. 400 с.

18. Гончар О. Собор. Львів : Апріорі, 2023. 296 с.

19. Тютюнник Г. Твори. Книга І : Оповідання / Упоряд. А. Шевченко. Передм. О. Гончара. Київ : Молодь, 1984. 328 с.

20. Загребельний П. Твори в шести томах. Т. 5. Київ : Дніпро, 1981. 616 с.

21. Вінграновський М. «Величальна колискова». URL : https://osvita.ua/school/literature/v/67217/ Дата звернення 25.03.2025.

22. Драч І. Вибрані твори : В 2 т. Т. 1 : Поезії / Передм. Л. Новиченка. Київ : Дніпро, 1986. 351 с.

References:

1. Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti [On the main principles of state policy in the sphere of establishment of Ukrainian national and civic identity.]: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text. (data zvernennia: 25.03.2025). [in Ukrainian].

2. Tureiskyi I. (2023). Ukrainske narodne dytiache vbrannia. Tradytsiia ta maibutnie [Ukrainian folk children's clothing. Tradition and future]. In: Patrimoniul cultural de ieri – implicaţii în dezvoltarea societăţii durabile de mâine, Ed. 7, 9-10 februarie, Chişinău. Iași – Chișinău-Lviv, Ediția 7, pp. 275-276. ISSN 2558 – 894 X. [in Ukrainian].

3. Lepkyi B. (1989). Narodne vbrannia [Folk costume]. Nashe zhyttia. № 6. S. 5–6. [in Ukrainian].

4. Pavlychko S. (2002). Rozdumy pro vusa, naviiani odnym opovidanniam Oleksy Storozhenka [Reflections on Mustaches, Inspired by a Story by Oleksa Storozhenko] / Pavlychko S. Teoriia literatury. Kyiv : Osnovy. S. 463–471. [in Ukrainian].

5. Sheptytska T. L. (2010) Natsionalne vbrannia yak marker istorychnoi pamiati narodu y rodu v ukrainskii literaturi pershoi tretyny XX st. [National clothing as a marker of historical memory of the people and lineage in Ukrainian literature of the first third of the 20th century.] *Naukovi zapysky Chornomorskoho derzhavnoho universytetu im. Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Vyp. 122. S. 99–103. [in Ukrainian].

6. Bereza I. (2006). Dominanta harnoho odiahu v ukrainskii prozi I polovyny XIX st. [The dominant theme of good clothing in Ukrainian prose of the first half of the 19th century.]. *Literatura. Folklor. Problemy poetyky*. Vyp. 24. Ch. 2. Kyiv. S. 95–103. [in Ukrainian].

7. Hundorova T. (2003). «Malorosiiskyi maskarad» : kolonialnyi dyskurs v «Eneidi» Kotliarevskoho i navkolo nei ["Little Russian Masquerade": Colonial Discourse in Kotliarevskyi's "Aeneid" and Around It.]. *Na shchedryi vechir. Zbirnyk na poshanu Yevhena Sverstiuka*. Lutsk : Teren. S. 41–64. [in Ukrainian].

8. Ukrainska mynuvshyna : Iliustrovanyi etnohrafichnyi dovidnyk (1993). [Ukrainian Past: Illustrated Ethnographic Guide] / Hol. red. S. Holovko. Kyiv : Lybid. 256 s. [in Ukrainian].

9. Yaremenko V. (1999).Ukrainski rodynni sviatoshchi u spadshchyni Tarasa Shevchenka [Ukrainian family sanctities in the heritage of Taras Shevchenko]. *Narodna tvorchist ta etnohrafiia*. № 2–3. S. 80–92. [in Ukrainian].

10. Shevchenko T. (2006). Usi tvory v odnomu tomi [All works in one volume]. Kyiv; Irpin : Perun. S. 199. [in Ukrainian].

11. Zhaivoronok V. (2006). Znaky ukrainskoi etnokultury: Slovnyk-dovidnyk [Signs of Ukrainian Ethnoculture: Dictionary-Reference]. Kyiv : Dovira. 703 s. [in Ukrainian].

12. Shevchenko T. (2006). Usi tvory v odnomu tomi [All works in one volume]. Kyiv; Irpin : Perun. S. 239–247. [in Ukrainian].

13. Svydnytskyi A P. (2006). Liuboratski: simeina khronika; Opovidannia. Narysy ta statti [Lyboratskyi: Family Chronicle; Stories. Essays and Articles]. Kyiv : A.S.K. 640 s. [in Ukrainian].

–14.Franko I. (1978). Zibr. tvoriv u 50 t., T. 14. Povisti ta opovidannia (1875–1878) [Collected Works in 50 Volumes, T14. Novels and short stories (1875–1878)]. Kyiv : Naukova dumka. 477 s.

15. Franko I. (1979). Zibr. Tvoriv u 50 t., T. 21. Povisti ta opovidannia (1898–1904) [Collected Works in 50 Volumes, T14. Novels and short stories. (1898–1904)]. Kyiv : Naukova dumka. 501 s. [in Ukrainian].

16. Barvinok H. (2011). Tvory u dvokh tomakh. T. 1. Khudozhni tvory. [Works in 2 Volumes. T. 1. Works of art] / Uporiad. V. Shenderovskyi, V. Yaremenko. Lviv : BaK. 572 s. [in Ukrainian].

17. Bahrianyi I. (2023). Liudyna bizhyt nad prirvoiu [A man runs over a precipice]. Kyiv : Stylet i stylos. 400 s.

18. Honchar O. (2023). Sobor [Cathedral]. Lviv : Apriori. 296 s. [in Ukrainian].

19. Tiutiunnyk H. (1984). Tvory. Knyha I : Opovidannia [Works in two volumes. Vol. 1. Artistic works.] / Uporiad. A. Shevchenko. Peredm. O. Honchara. Kyiv : Molod. 328 s. [in Ukrainian].

20. Zahrebelnyi P. (1981). Tvory v shesty tomakh [Works in six volumes]. T. 5. Kyiv: Dnipro. 616 s. [in Ukrainian].

21. Vinhranovskyi M. (2025). «Velychalna kolyskova» [Magnificent Lullaby]. URL : https://osvita.ua/school/literature/v/67217/ (data zvernennia 25.03.2025). [in Ukrainian].

22. Drach I. (1986). Vybrani tvory : V 2 t. T. 1 : Poezii [Selected Works : in 2 v. V. 1: Poetry] / Peredm. L. Novychenka. Kyiv : Dnipro. 351 s. [in Ukrainian].